

FIETSEN ACHTER HET 'IJZEREN GORDIJN' (De Vakantiefietser, nr. 2001-2)

BRUSSEL – ISTANBUL (8-30 juli 1988)

Een waagstuk toen, ook voor vier doorwinterde fietsreizigers met volgwagen.

In de vroege lente krijgt de reisroute vorm: West-Duitsland, Tsjecho-Slowakije, Hongarije, Oostenrijk, Hongarije, Roemenië, Bulgarije en Turkije.

Een voorbereiding van lange adem

Ik trek met de reispassen naar de Oost-Europese ambassades. Het Roemeense visa komt er pas na meerdere ambassadebezoeken. De Turkse ambassade is weinig aanmoedigend: "Fietsen op Turkse wegen is geen toeristische activiteit, wel een geplande zelfmoord".

Wij kregen een meestertip: "maak een officiële 'GELEIDEBRIEF', waarin je de bevolking vraagt om medewerking". Alleen de Bulgaarse ambassade weigert vertaling en afstempeling.

Drie dagen Tsjecho-Slowakije

11-13 juli: Pottensstein(D) – Pilsen – Praag - Trebic

Voorbij de grensstad Weiden bereiken we het beruchte 'IJzeren Gordijn'. De West-Duitse douanecontrole is soepel: "wie vlucht nu van het paradijs naar de hel?" De vuurproef aan Tsjechische kant bestaat uit een indrukwekkende verrekijker op statief en twee dreigende mitrailleurs. Na visa-controle volgt het bevel "alles openmaken". We tonen onze geleidebrief, en plots gaat alles soepel. Nu nog de verplichte geldwissel: 30 Duitse mark de man/dag tegen Tsjechische kronen. Het lichtlopende asfalt in Duitsland maakt plaats voor wasbord met kuilen. Een Duitstalige wielertoerist – Sudetenland was jarenlang Duits - begeleidt ons naar de camping bij Pilsen. Hij biedt aankoop hulp: de eerste slagerij is gesloten, de tweede is niet open, de derde heeft geen vlees meer, nergens brood! We trakteren hem op 'Pilsner Urquell'.

Na het aartsvroege vertrek bereiken we Praag in de voormiddag. In de druilregen bezoek aan de 'Gouden stad aan de Moldau': ca 1700 historische gebouwen en het Wenceslasplein, berucht na de zelfverbranding van Jan Palach tijdens de Praagse lente.

Boheems kristal dient betaald in een staatswinkel TUZEX met aankoopcoupons, helaas. Het lukt toch wanneer we betalen in dollars.

Het Tsjechisch parcours is licht heuvelachtig. Twee wielrennertjes begeleiden ons naar de camping. 's Avonds daagt één van hen weer op, nu op de motorfiets. "Wil je koerskledij ruilen tegen Tsjechische tuben?" Neen, wij fietsen op bandjes... "Kan ik betalen in kronen." Ook daarmee kunnen we niets beginnen. Ik stel voor: kledij ruilen tegen kristal. Dat ziet hij zitten. Wij snorren samen naar zijn huis. Vader, moeder en twee zussen toveren in geen tijd een assortiment schitterend Boheems kristal bijeen. Een half uur later is de ruil tot ieders tevredenheid afgesloten, en beklonken met slivovich. De vader brengt het kristal in zijn Skoda. Probleem: hoe geraakt die kristalwinkel zonder aankoopbewijs over de grens?

Een dagje Oostenrijk

14 juli: Trebic - Wenen

In grensplaats Znojmo verpatsen we onze laatste kronen. Dank zij onze geleidebrief is de controle minimaal, wij bedanken met een wollen koerstrui.

'Dobredin!' Goeie dag! 'Wir fahren nach Wien'. Achterom kijkend schrikken we van de metershoge dubbele prikkeldraadversperring met uitkijktoren. In de namiddag en 's avonds, bezoek aan Wenen. We verzenden het goed ingepakte kristal huiswaarts. Een grensprobleem minder!

Drie dagen genieten in Hongarije

15-17 juli: Wenen – Tata – Budapest - Szeged

Ik fiets met de reispassenmap in één hand naar de Hongaarse controlepost. Even onoplettend, een afwateringsrooster, een blokkerend voorwiel, en plof tegen het asfalt, vlak voor de grenswachters. Zij proberen niet te lachen, de controle is mild.

Na een fietsdag op vlakke Hongaarse wegen, ontdekken we op de camping in Tata de kapotte 'achterruit' versnelling van de volgwagen. "Europ-Assistance staat altijd klaar", maar de oproepcentrale in Amsterdam blijft potdof. Geen paniek, wij rijden immers vooruit, en niet achteruit?!

Na de vroege start bereiken we Budapest. Een Duitstalige taxichauffeur is 8 uur lang een perfecte gids voor de spotprijs van 1500 frank.

Buitenlanders tanken uitsluitend met brandstofbons, helaas. Een Hongaar lost ons probleem vernuftig op: in "zijn jerrycan" tankt hij met "onze forinten" en giet de diesel in "onze wagen". Op biljartvlakke wegen fietsen we urenlang door een tuin van Eden: zonnebloemen, maïs, uien, tomaten, paprika's en rijke boomgaarden. De relaxte Hongaren vissen, picknicken en lanterfant. Ons museumbezoek is gratis, de Staat regelt alles. In de echte 'puszta', de schrale heidevlakte tussen Donau en Tisza, zag je vroeger wilde paarden. Nu nog enkele paardenfokkerijen en vooral ganzenfarms.

Wij willen wel eens aan huis bij Hongaren. We proberen "de truc met de lege drinkbus" en vragen om water. De familie heeft geen bezwaar tegen de stiekem binnengesmokkelde videocamera.

Op de "Hotelcamping" eten we die avond Hongaars: tomatensoep "poesta", paprikagoulash en Tokayerwijn. De rekening is geen pretbederver: 100 frank de man.

Roemenië, heen en terug

18-21 juli: Szeged – Lipova – Orastie – Belgrado – Bulgaarse grens

We slaan voedsel in voor drie dagen Roemenië. Vertrouwend op de magische ambassadebrief steken we de lange grensfile voorbij. Na ons presentje (cassette Vicky Leandros) eindigt de Roemeense controle, en geen bagage-uitstalling op de stenen tafels. Nog dieselbonnen aankopen voor PECO staatspompen en 10 dollars de man/dag omwisselen tegen lei. 'Bienvenue en Roumanie!'

In Transsylvanië vormen Hongaren al generaties de meerderheid, maar na de eerste wereldoorlog kwam het gebied onder Roemeens bestuur. We houden halt bij een groep volwassenen en kinderen op een uienveld. De opdringerige kinderen willen lucifers, sigaretten, koffie, kauwgom, parfum, zeep. Dit is een ander volkstype: donker, getaand, ravenzwart haar, ogen als karbonkels en iedereen rookt, jong en oud.

Op een parkeerplaats nabij Arad borduren vrouwen kleurrijk Roemeens textiel. We kopen enkele voltooide stukken tegen onvoorstelbaar lage prijzen in 'dollari'. In Arad staan mensen urenlang in de rij voor brood en vlees. Veel Roemenen slaan graag een babbel in het Frans. Ze blijven op hun hoede voor de Securitate, de ogen en oren van de grote leider. Overal schreeuwerige borden: 'Ceausescu pacel' (vrede!)

We filmen een vroege kleurrijke boerenmarkt. Plots vergalt een buitenmaatse politieagente de pret: "stop, filmrol afgeven en meekomen". Ze beseft niet dat de videocamera geen film bevat! Wij zagen geen filmverbod, argumenteren helpt niet: zij wil de camera. Ze leest onze 'wonderbrief' en aarzelt. Ik vergezel haar naar het bureau. Na overleg met de schokschouderende chef volgt: "Allez, partez". Wij wagen een nieuwe filmsessie op een staatsboerderij. Weer mis! Een geïrriteerde opzichter reageert molenwiekend. 'De brief' brengt redding, de losprijs is redelijk: een bekertje oploskoffie. Op de camping hoort Gaston verdachte wagen geluiden. Er zit veel speling op de kruiskoppeling van de aandrijfjas. Herstellen is hoogdringend!

De politie wekt ons heel vroeg: "inbraak in een Oost-Duitse wagen". De sfeer is dreigend, gelukkig worden we (nog) niet verdacht. In de wagen vertrekken we holderdebolder naar Belgrado. Hier ontdekken we dat de dieven ook onze twee grote reistassen met reservekledij meepikten. Van Roemenen, verlos ons Heer.

Het hoofdagentschap Mercedes bezit geen originele wisselstukken, transfer uit Ljubljana vergt drie dagen. Een oude monteur haalt de kruiskoppeling uit een sloopwagen en klaart de klus tegen 10 uur. In Nis hernemen we het fietsen, we herleven. Voorbij de Bulgaarse grens kamperen we wild op een zijweg tussen maïsvelden.

Bulgarije, een meevaller

22-24 juli: Sofia – Kazanlak – Burgas – Pinharasar (Turkije)

We breken op voor dag en dauw. Na drie uur doortrappen zitten we weer op schema. In Sofia trekken we toeristisch langs historische gebouwen, onder het oog van straatcamera's. In de namiddaghitte fietsen we urenlang door de 'Rozenvallei', een feest voor oog en neus. De rozenaanplantingen leveren grondstof voor Franse parfums.

Bij de vroege start in Kazanlak ruiken we de Zwarte Zee. Cyrillische wegwijzers maken ons niet veel wijzer en plots fietsen we op een autostrade met fietsverbod. Na 75 km adviseert een politiepatrouille: "uiterst rechts rijden!" We fietsen door kilometerlange boomgaarden, en ondanks tegenwind bereiken we kort na de middag Burgas. Camping Kraimorie stikt van de Russen, Polen, Oostduitsers, en voor het eerst geen Nederlanders. Een half uur later: zwemmen en genieten van ijsbekers met afgewogen hoeveelheden ijs!

We willen vanavond Bulgaars eten. Twee restaurants bieden leuke menukaarten, maar nergens vleesgerechten! Opnieuw de onvermijdelijke "groene salade" met zachte kaas en brood. "Graag kristalsuiker, a.u.b.". Pech: "vandaag klontjessuiker!". Weinig variatie, vinden wij.

Nog 70 km tot de Turkse grens. De Bulgaarse grenscontrole verloopt vlot, maar de Turkse grenswachters houden een

siësta. Turkije en Istanbul vormen een ander verhaal!

Jean Van de Sande, Herzele